

בעייה
טהרת הלשון, חומרים למורים
סדנא למורים, קדושת הלשון ושמירת הלשון
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

סדנא למורים - קדושת הלשון ושמירת הלשון

רציונאל:

אנו המורים נפגשים לא פעם במצבים שונים שבהם נדרש מאיתנו לספר אודות תלמיד ואולי אף לדבר בגנותו. לעיתים מתבקש אף לברר על מצבם הכלכלי והמנטלי של הוריו כדי ללמוד על המניעים להתנהגות כזו או אחרת, ולגבש דרך פעולה. האם מותר הדבר? ואם כן, באיזה אופן ובאיזה פורום?

האם העיקרון של "לשון הרע לתועלת" יכול להוות הצדקה להעברת מידע ודיבור של לשון הרע בין המורים בכל סיטואציה?

מטרת סדנא זו היא להעלות לדיון נושא אחד בתחום של טהרת הלשון הנוגע בעבודתנו כמחנכים. ננסה לפתוח את הדילמות ולהציע עקרונות אשר יכוונו אותנו לשמור על טהרת הלשון על פי ההלכה. חשוב לציין כי סדנא זו אינה מהווה פסיקה הלכתית ויש לשאול מורה הלכה במקרים שיש התלבטות כיצד לנהוג.

הלכות לשון הרע הם הכלים שהעניקה לנו התורה כדי לעקור מלבנו את הכעס, את המרירות ואת הקנאה, וכדי להסיר מעלנו את המריבות, את הפגיעות ואת המחלוקות. יתרה מזו, שמירת הלשון היא התכנית האלוקית להכשרתנו ביחסי אנוש.

כמו בכל מקום עבודה, חלק ניכר מההתמודדות היום-יומית של המורה הוא ביחסי העובדים (המורים, המזכירה אב הבית וכדומה) בינם לבין עצמם ובינם לבין המנהל. מתוקף תפקידנו כאנשים האמונים על חינוך ילדי ישראל נדרש מאיתנו לשמור על טהרת הלשון ביתר הקפדה, שהרי אווירה טובה של אמון ושלווה בין חברי הצוות היא תנאי בסיסי להצלחה. בסדנא זו ניגע בדילמות הקשורות ליחסי מורה-מנהל וליחסי המורים בינם לבין עצמם.

ההכנות לסדנא:

- יש לצלם את דף המקורות (נספח 1) כמספר המורים.
- יש לצלם ולגזור את כרטיסי האירועים (נספח 2).
- יש להביא פתקיות לכתובת שאלות.

מבנה הסדנא:

פתיחה: "מעולם לא ראיתי כזו הזנחה" (מליאה)
 שלב א': בין מורים לתלמידים (מליאה)
 שלב ב': טהרת הלשון בצוות החינוכי (מליאה)
 סיכום: אוספים שאלות (עבודה יחידנית)

מהלך הסדנא:

פתיחה: "מעולם לא ראיתי כזו הזנחה" (מליאה)

- נקרא את המקרה הבא:

המורה לעברית נכנסה בהפסקה לחדר המורים כשהיא חיוורת כסיד.

בע"ה
טהרת הלשון, חומרים למורים
סדנא למורים, קדושת הלשון ושמירת הלשון
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

"הכול בסדר?" שאל המנהל.
"מעולם לא ראיתי הזנחה כזו!" אמרה.
"במי מדובר?" שאלה אחת המורות שהאזינה לשיחה.
מהקצה השני של החדר צעקה המורה לחינוך גופני שגם היא עקבה אחר המתרחש: "נו, זו בעיה ידועה. ההורים שלה מסרבים כבר שנים לקבל עזרה מקצועית. אני גרה בשכונה שלהם ושמעתי מהעובדת הסוציאלית שגם היא שכנה שלי שאין שיתוף פעולה. מסכנה הילדה, היא גם לא מפסיקה לגרד את ראשה".
"זה עוד כלום לעומת הבגדים המלוכלכים והכריך המעופש" התערבה המורה למלאכה.
"אין מה לעשות" אמרה מחנכת הכיתה שבה נילי לומדת. "אני לימדתי את אחיותיה הגדולות, הן נראו אותו הדבר. מה לא עשיתי? מה לא ניסיתי? אין מה לעשות".
המורה לעברית חשה אי נוחות מהשיחה הציבורית המפורטת אודות התלמידה שכל הנוכחים הכירו. היא ניסתה להסב את השיחה לנושא אחר.
"זה בסדר", אמר המנהל, "אלו דברי לשון הרע לתועלת".
האומנם?

• נשאל:

- מה דעתכם על אופי השיחה?
 - האם שיחה מעין זו מוכרת לנו?
 - מה לא היה צריך להיאמר ומה צריך היה להיאמר בפורום אחר?
 - האם בדרך זו נפתרה בעייתה של התלמידה?
 - כיצד הייתם נוהגים?
 - מה אומרת ההלכה?
- נאמר: פעמים רבות, מתוך שגרת העבודה אנו מוצאים את עצמנו מדברים על תלמיד זה או אחר בפורום רחב בלי להקפיד לברור את הדברים. בדרך זו אנו עוברים על הלכות לשון הרע ורכילות. כדי לקיים את ההלכה חשוב להגביר את המודעות וללמוד את ההלכות. בסדנא זו נפגוש מקרים שונים שבהם יש להכריע כיצד ומה לומר. נבדוק את המקרה ונלמד מתוך המקורות כיצד לנהוג.

שלב א': בינינו ובין תלמידנו (מליאה)

- נחלק למורים דפי מקורות (נספח 1).
- נניח כרטיסי מקרים (נספח 2) במרכז השולחן.
- נבקש מכל מורה לקרוא בתורו את אחד מהכרטיסים ונדון: האם הדובר נהג על פי ההלכה. יש להיעזר בדפי המקורות.

שלב ב': בינינו ובין עצמנו (מליאה)

בעייה
טהרת הלשון, חומרים למורים
סדנא למורים, קדושת הלשון ושמירת הלשון
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נתאם מראש עם מורים בעלי כישרון משחק להמחזי את חמשת האירועים הבאים בדרך היתולית. לאחר כל המחזה נוודא אם הפרטים במקרה שהוצג הובנו, ונקיים דיון אם הדמות פעלה כשורה וכיצד עליה לנהוג.

גרשון ישב בחדר מורים ואכל את הכריך שלו. לפתע נפתחה הדלת והמורה לספורט נכנס. הוא התיישב ליד גרשון והתחיל לספר לו על הצרות שיש לו עם המנהל (על השחקנים לפרט את "צרות המנהל" בדרך משעשעת).
מה יעשה גרשון?

אבנר ושלוש מלמדים יחד באותה כיתה. אבנר מלמד את הקבצה א' ושלוש את הקבצה ב'. הבעיה היא שכבר פעמים רבות שלום אינו מגיע. הוא שולח הודעת טקסט למורה אבנר ומבחינתו הסיפור סגור - אבנר מלמד את כל תלמידי הכיתה.
לאבנר כבר נמאס מכך שעליו ללמד את כולם, הרי אין זה תפקידו!
"מי יודע עוד כמה פעמים זה יקרה במשך השנה?" חשב לעצמו, "למה שאתמודד לבד? אני הולך לספר למנהל ולבקש שימצא מורה אחר."
האם כך ראוי לנהוג?

רב בית הספר היה עסוק השנה בפרויקט חדש בבית ספר אחר. לא היה לו זמן לבוא לעזור לנו במבצעי החודש על דמויות מופת של רבנים גדולי ישראל. היה לנו קשה לאסוף לבד את המקורות, אבל הוא תמיד אמר שאין לו זמן לבוא אחר הצהריים לפגישות להכנת הנושא. כל כך כעסנו עליו, שאפילו לא הערנו לו על כך, אבל תמיד היה לנו משהוא רע להגיד עליו (לפחות 3 שחקנים "מתלוננים").
האם נהגו כשורה?

המורה ציפי היא מורה חדשה ולמרות זאת קיבלה לחנך את כיתה ד' בנים, כיתה גדולה וסוערת. היא חוזרת כל יום הביתה מותשת ומלאה תלונות על התלמידים ועל המנהל שנתן לה תפקיד כה קשה. לאיציק, בעלה, נוסף תפקיד בחיים - הוא צריך לעזור לה להתמודד ולשמוע את כל תלונותיה.
כיצד על איציק לנהוג?

בכל פעם שאתה זקוק לשירותי המזכירה היא עסוקה בשיחת טלפון חשובה. כל ההפסקה נגמרת לך והיא אינה מסיימת. אתה רוטן ומספר למחנך אחר. הוא מבין ללבך ומספר לך שהצילומים שהמזכירה אמורה לצלם אף פעם אינם מוכנים בזמן. מחנך שלישי עובר, מאזין לשיחה ומוסיף שגם הוא כבר מיואש מלקבל את עזרת המזכירה. אתם מחליטים לכתוב מכתב תלונה למעסיק.
האם נהגתם כשורה?

בעייה
טהרת הלשון, חומרים למורים
סדנא למורים, קדושת הלשון ושמירת הלשון
מפתח הלב מתוך אמונה, המנהל לחינוך דתי

- נאמר: ראינו שהדברים אינם פשוטים. מסופר על "החפץ חיים" שהיה ידוע דווקא כאיש שיחה, ולא כשתקן. פעם אחת הבין "החפץ חיים" שהסובבים אותו מתפלאים מעט על שאדם כמוהו, שעסק כה הרבה בשמירת הלשון, הוא איש שיחה המרבה לדבר. הסביר להם ה"חפץ חיים": "לפני שלמדתי את הלכות שמירת הלשון, הייתי נאלץ למלא פי מים ולא לדבר דבר שמא אכשל באיסור לשון הרע או רכילות חס ושלום. כיום, בזכות לימוד ארוך שנים אני יודע לברור את מילותיי ולמצוא את הדברים החיוביים והטובים שאפשר לומר.
- ננסה להציע דרכים מעשיות כיצד נוכל ללכת בדרכו האמיתית של "החפץ חיים". כיצד נוכל ליצור אווירה חברתית ונעימה, לשוחח זה עם זה אודות הדברים החשובים שבהם אנו עוסקים ועם זאת - לשמור ולהתקדם בהלכות טהרת הלשון.

סיכום: אוספים שאלות (עבודה יחידנית)

- נחלק פתקים קטנים ונבקש מכל מורה לכתוב על הפתק שאלות בנושא טהרת הלשון.
- נפנה את השאלות לרב בית הספר.
- נפרסם את התשובות בלוח המודעות בחדר המורים.
- נקריא את התפילה המצורפת לשמירת הלשון (נספח 3) ונתלה אותה בחדר המורים במקום גלוי לעין.

טהרת הלשון - קיצור הלכות לסדנא על-פי ה"חפץ חיים"

"מי האיש הקפץ חיים אהב ימים לקאות טוב. נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה. סור מרע ונעשה-טוב בקש שלום ורדפהו" (תהילים ל"ד, י"ג-ט"ו)
מקור איסור לשון הרע הוא בתורה בספר ויקרא (ו"ט, ט"ז) "לא תלך ככיל בעמין". על-פי הרמב"ם איסור לשון הרע כולל ארבעה עניינים: שלושה אסורים מדאורייתא ואחד מדרבנן.

הגדרות המושגים:

איסורים מדאורייתא:

רכילות - אדם א' מספר לאדם ב' שאדם ג' דיבר עליו, דבר שעלול לעורר שנאה ומריבות בין אנשים, אפילו שהם דברי אמת ואפילו שאין בהם גנות.

לשון הרע - מדבר בגנות חברו, או מספר משהו שיכול לגרום לו נזק, צער או פחד, אפילו שהם דברי אמת אנשים שמורגלים לדבר לשון הרע, נקראים בעלי לשון הרע.

מוציא שם רע - מדבר שקר, בגנות חברו, או אפילו שמגזים או משנה קצת את הפרטים. זה גם כשלא מזכיר את שמו אבל מבינים במי מדובר.

איסור מדרבנן:

אבק לשון הרע - מספר דבר שאין בו גנות גלוי, אך יכול להסב לו בעקיפין נזק, צער או בושה. לדוגמה: דבר שיכול להשתמע בשתי צורות, כמו: שאומר על פלוני שכדאי שיהיה כמו שהוא עתה (ולא כפי שהיה קודם); או שאומר שלא רוצה לספר משהוא עליו וכד'.

הלכות:

לשון הרע דיבורי גנאי:

- o לא יספר לשון הרע, אפילו אמת, ומי שמספר שקר נקרא מוציא שם רע.
- o לא יספר מרצונו, ולא אם מכריחים אותו ואפילו אם אביו מבקש ממנו או רבו.
- o לא יספר גם אם במהלך הסיפור מגנה את עצמו יחד עם חברו.
- o לא יספר גם אם בכך יפסיד את פרנסתו, וגם במקרה שכבודו עלול להיפגע אם ישתוק ולא יסביר.
- o לא יספר בכל צורות הביטוי: בעל פה, בכתב, ברמזים או קריצות, סימנים או עוויות פנים.
- o לא יספר גם בהומור, בשחוק וקלות ראש. מצבים מבדחים הם מקור לכאב וצער למעורבים בהם.
- o לא יספר לשון הרע גם כשלא מזכיר את שם האיש, אבל מתוך הסיפור אפשר להבין.
- o לא יספר על מידות רעות של אדם, ולא יספר שלא מקיים מצוות שבין אדם לחברו או למקום.
- o לא יספר דברים על עברו של האדם אם המדבר או השומע חושבים שהם גנאי לו.
- o לא יספר לשון הרע גם כשברור שהמספר לא עושה זאת מתוך כוונה רעה או רצון להזיק.
- o לא יספר לשון הרע לחבריו וגם לא לבני משפחתו, כולל אשתו, וכן האישה לבעלה. (בהמשך נראה שיש היתר במקרים חריגים בלבד).
- o לא יספר וישמע לשון הרע על קרובי משפחה: אסור לאיש לספר לשון הרע על אשתו או לאישה על בעלה וכן על ילדיהם וגם אח על אחיו. וכן אסור לשמוע לשון הרע מהוריו, ואם ההורים מדברים לשון הרע, צריך למנוע מהם, אבל בדרך של כבוד.
- o לא יספר לשון הרע על ילדים, אפילו שהתורה לא רואה בהם אחראים למעשיהם (במיוחד ביתום).

o לא יספר או יכתוב משהו על ילד העלול לגרום לו נזק. לכן מורה העומד לכתוב הערה שלילית בתעודה על תלמיד, יחשוב קודם בהשפעת ההערה על עתידו של הילד.

על המורה להתנהג בהגינות ובזהירות מרובה כשהוא מוסר דיווח על התלמידים למורה הבא. אם רואה שבנו או תלמידו מתחברים לאדם שמידותיו רעות, יכול להרחיקם בלי לדבר לשון הרע.

o לא יספר לשון הרע על תלמיד חכם, כיוון שעובר בזה גם על ביזוי תלמיד חכם.

החפץ חיים ממליץ שכל בעל בית ירגיל את אנשי ביתו לדון כל אדם לכף זכות ולא למחר לדון לכף חובה. כמו כן אומר שהוא צריך להוכיח את אנשי ביתו, ביד רכה, לא לדבר לשון הרע.

לשון הרע – דיבורים שעלולים להזיק: אסור לספר דבר שיכול לגרום נזק לחברו בגופו, בממונו או אפילו לגרום לו צער או לביישו (לדוגמא - שהוא בעל תשובה) או להפחידו.

אסור לספר דבר שיכול לגרום נזק לחברו, אפילו אם אין בו גנאי (כמו בענייני פרנסה או שידוך).

דיבור לשון הרע לתועלת-שהוא מותר:

דברי גנאי לתועלת: כדי שיהיה מותר לומר דבר ביקורת על אדם, במטרה לעזור לו, צריך שיתקיימו לא פחות משבעה תנאים, ונביא אותם בקצרה:

1. שראה בעצמו ולא שמע מאחרים
2. כשברור לו שיש שם דבר שלילי (או נזק אמיתי)
3. שהוכיח את האדם לפני כן
4. כשהוא מדייק ללא תוספות - בלי הגזמה או שינוי
5. כשכוונתו רק לתועלת ואין לו הנאה כלשהי מכך
6. כשאין לו דרך אחרת לעזור לו
7. כשלא גורם לו נזק (כדאי להתייעץ קודם).

דיבור עם אדם על חסרונותיו של אדם אחר שמנסים לעזור לו, להגן עליו, או על אחרים מפניו או לסייע לאדם ולאחרים ללמוד משגיאותיו, למרות שמזכירים חסרונות או התנהגות שלילית, אין הדיבור הזה נחשב כלשון הרע, אלא הוא דיבור המותר לתועלת.

לגבי תלמידים: מותר להתייעץ עם גורם נוסף במטרה לסייע. מותר לדון עם הורים, מורים, מנהל ועוד במטרה לעזור להם ולקדםם, אבל אסור להגיע לאווירה פתוחה מדי, בה כולם מדברים על כולם בלי הגבלה.

המורה ינהג בזהירות יתרה: לא ימהר לגנות, ישתדל להבין כל מקרה לאמתו, לא יתיימר להגיע למסקנות פסיכולוגיות נמהרות ולאבחון פיזי של המתקשה. התוצאות עלולות להיות הרסניות.

הדיבור המותר צריך להיעשות לתועלת ולא מתוך כעס ותסכול.

המורה צריך להיזהר לא לפגוע בתלמיד שלא בצדק וכן לשקול מראש את התועלת שבפצולותיו.

תמיכה רגשית: אסור לאדם לספר לשון הרע על חבריו וגם לא לבני משפחתו, כולל אשתו, וכן האישה לבעלה. במקרים חמורים וקיצוניים, כשבעל או אישה זקוקים לתמיכה רגשית, בהתמודדות עם קשיים חריגים - מותר להם לספר לבן הזוג את האירועים הקשים שחוו בקשר עם אנשים אחרים. במקרה זה צריך השומע לא להאמין לדברים, ולהיזהר שלא להיגרר ללשון הרע שלא לצורך.

מוגנות ומניעת נזק: הורים ומורים צריכים להבחין במצבים בהם הילד מספר לשון הרע מכיוון שזקוק לעזרה, מול מצבים בהם מספר לשון הרע ללא הצדקה וצורך. חשוב להסביר לילד שחשוב ומותר לו לספר למבוגר על דברים חמורים שפוגעים בו או שיכולים לפגוע באחרים, ואינו עובר בכך על איסור לשון הרע. חשוב לחנך את הילדים לדבר בלי להזכיר שמות, אך לשים לב שלא ימנעו עקב כך לבקש את עזרתם ולקבלה, בשעת מצוקתם.

חינוך ילדים: על ההורים והמורים לחנך את הילדים למודעות לחומרת הלשון, ולעזור להם לפתח רגישות ושליטה עצמית בתחום.

שמיעת הדברים וקבלתם: כשם שמותר לספר לתועלת כך גם מותר לשמוע לתועלת. זה כולל כל מה שעשוי לסייע במניעת נזק והפסד למישהו, או לתקן נזק שכבר נגרם - בתחום הגופני, הכספי, הנפשי או הרוחני. יש לזכור שההיתר לשמוע ולהשמיע לשון הרע לתועלת, אינו מתיר לשמוע להאמין ולקבל אותם כאמת. אין לקבל סיפורים ודיווחים של ילדים על אירועים שקרו להם, עם חברים או מורים - כעובדות מוחלטות. יש לשמוע ולהתחשב בגרסתם, אבל יש לבדוק בצורה יסודית וזהירה את הדברים לפני שקובעים עמדה ואף פועלים על פיה.

המספר יכול לעזור לשמוע לא להיכשל באיסורי לשון הרע, על-ידי שיקדים לדבריו איזה משפט שמטיל ספק באמיתות המוחלטת של הדברים, ופתיחת פתח לאפשרות של טעות מתוך נגיעה בדבר וכד' (משפטים כמו "יתכן שאני טועה"..."אני לא בטוח בנכונות דברי"..."אני נסער ופגוע"..."וכד').

לא יאמין ללשון הרע אפילו מספר לפני המדובר, ואפילו אם המדובר שומע ושוקק. לא יקבל לשון הרע מאדם אחד ואפילו משניים. זה ששניים מספרים זאת זה לא עושה זאת אמין יותר. גם אם יצאה שמועה בעיר על מעשיו של אדם (פורסם ברדיו או בעיתון), מותר לדבר על כך באקראי ובלבד שלא יתכוון לגלות יותר ולהוסיף על הפרסום.

אם אדם סיפר לשון הרע על עצמו ועל חברו ביחד, אסור להאמין לו ביחס לחבר, אבל מותר להאמין על המספר עצמו.

סודות: גילוי סוד שהופקד בידו הוא דבר חמור מאוד ונחשב לאבק רכילות, כי חוסר השליטה והפרת הסודיות מביאה לרכילות של ממש. אם נגרם עקב כך גם נזק הרי יש בזה גם לשון הרע.

כיצד יתנהג במקום שמספרים בו לשון הרע? כששומע לשון הרע יפסיק מיד את הדברים. כדאי לעשות זאת בצורה לא בוטה, אפשר על ידי שינוי הנושא וכדומה.

אם אינו יכול לשנות נושא - יתרחק מהמקום. אם אינו יכול להתרחק - לא יאמין לדברים, יראה מורת רוחו וכעסו על הנאמר, יתעלם מהם ובוודאי לא ייחנה מהם.

הנושא מאוד חשוב וכולל פרטים רבים. יש הלכות רבות וחשובות שלא נגענו בהם, ואיך זיל גמור. כיום ישנם ספרים רבים ונוחים ללימוד קבוע ועקבי של ההלכות, דבר שיכול לשנות את יסודות חיינו וחשוב להכניס את לימוד ההלכות לשגרת החיים.

נזכיר את דבריה של הרבנית קנייבסקי² "הרב סגל מצנצ'סטר זצ"ל כתב שלא ראה בימיו אדם שלמד כל יום שתי הלכות בשמירת הלשון - ולא נשע: הן בילדים, הן בדיווגים, הן ברפואה, הן בפרנסה והן בחינוך ילדים. והבטיח שמי שילמד ב"חפץ חיים", הוא יהיה עורך-דין שלו בשמיים... ראינו ניסים גלויים מאנשים שקיבלו על עצמם שתי הלכות כל יום ונשעו..." ונסיים במדרש³: "בני, מה אני מבקש מכם? ...אלא שתהיו אוהבים זה את זה ותהיו מכבדים זה את זה". "וְהָאֵמֶת וְהַשְּׁלוֹם אֶהְבּוּ" (זכריה, ח', י"ט)

2 מתוך האיגרת לנשים, על חשיבות שמירת הלשון בזרנו וסגולותיה

3 מתוך תנא דבי אליהו רבא פרק כ"ח

נספח 2: כרטיסי מקרים

בישיבת מורים על כתיב ז' המחנכת מעלה לדין את יעל - תלמידה עם בעיות התנהגות והישגים נמוכים. המורה מספרת על אבא שלא עובד, על קשיים כלכליים שמשפיעים לרעה על מרקם היחסים בין ההורים ועוד, ומקשרת זאת לקשיים של יעל בכיתה.

האם המורה עברה על איסורי לשון הרע ורכילות?

המורה לעברית נכנסה לחדר מורים כשהיא סוערת, לאחר עימות קשה עם יניב - הילד החצוף של כיתה ה'. היא מודיעה לכולם שהיא הולכת לפתור את הבעיה אחת ולתמיד, ולא איכפת לה מההורים החשובים והעסוקים של יניב. הם אף פעם לא מגיעים כשמזמינים אותם, ותמיד לא משתפים פעולה. היא תראה להם את התוצאות ותסלק אותו לשבוע מבית הספר.

האם עברה על איסורי לשון הרע ורכילות?

המחנך ביקש מהיועצת לכנס ישיבה מורחבת של הצוות הבין מקצועי, לדון בבעיה של דביר מכיתה ג'. דביר גר אצל אמו אחרי הגירושין של הוריו וכבר 3 שנים בבית הספר. הוא קשור מאוד לאביו ויש לו בעיות רגשיות קשות. כל הפניות לאבא להיות בקשר עם הצוות לא נענו, והמורים חסרי אונים מול התנהגותו האלימה. המחנך מאוד טעון כלפי האבא.

האם מותר למחנך במצב כזה להוביל את הישיבה?

הורי שגיא, תלמיד כיתה ח' ביקשו להיפגש עם המנהל. בפגישה הם סיפרו ששגיא לא מרוצה מהמחנך, בגלל שהוא כועס לעיתים קרובות וגם מעליב את התלמידים. ההורים היו מאוד בטוחים בטענותיהם, וראו את הדברים בחומרה רבה. הם העלו את השאלה: האם המורה מתאים לתפקידו או שצריך להחליפו?! המנהל הופתע מהדברים ששמע, והבטיח לברר את הדבר. האם ההורים עברו על דיני לשון הרע?

האם המנהל עבר על קבלת לשון הרע?

היום הייתה מריבה גדולה בהפסקה בין שרי לאפרת. שרי לא הפסיקה לבכות גם בשיעור שלאחריו. היא בדרך כלל תלמידה טובה ושקטה, ולעומתה אפרת היא ילדה קצת פרוצה. בהפסקה הבאה ניסתה המורה להרגיע את שרי, אבל זו התקשתה להירגע וטענה כל הזמן שאפרת ילדה רעה, שסתם הרביצה לה, בלי שהיא עשתה לה משהו רע. המורה אמרה: "אני לא שומעת זה לשון הרע"

האם המורה צודקת?

נספח 2: כרטיסי מקרים

כל המורים חיבבו את גילה. היא תמיד עשתה תעלולים והצחיקה את כולם. הבעיה הייתה שבזמן האחרון היא לעיתים קרובות עוברת את הגבול ומתנהגת בצורה לא נאותה. המורים ישבו בישיבת צוות וחשבו יחד איך אפשר להחזיר אותה להתנהגות תקינה. בישיבה סיפרו המורים סיפורים מצחיקים על גילה ופירטו את המעשים החריגים שלה, מתוך צחוק וחיבה אליה.

האם המורים נהגו כשורה?

מחנך כיתה ו' עבר בחדר מורים בין מורי כיתתו, ושוחח איתם על הילדים המתקשים בכיתה, לאוזני שאר המורים, שגם הם מדי פעם הוסיפו הערות בנושא.

האם המחנך עבר על איסורי לשון הרע?

תלמידי כיתה ד' מתקשים ללמוד עם המורה לאנגלית, בכל שיעור נוצרות בעיות משמעת קשות וגם התלמידים שמתנהגים כשורה אינם מצליחים ללמוד. כבר כמה פעמים ניסו תלמידי הכיתה לשתף את המחנכת בקשייהם, אולם המחנכת טוענת כי זהו לשון הרע ועליהם לפתור זאת בשיחה מול המורה לאנגלית.

האם המחנכת צודקת בדבריה?

השנה התווסף לצוות המורים מורה צעיר למדעים. באסיפת ההורים הרבה מההורים התלוננו על חוסר המשמעת בשיעורו של המורה, המחנכת שמעה חלק מהתלונות והסבירה כי מאחר וזהו לשון הרע יש לפנות אל המורה ואין זה מתפקידה לטפל בכך.

האם המחנכת צודקת?

סוּדָהּ סוּדָהּ יְהוּדָהּ יְהוּדָהּ לַאֲדָמָהּ
 יִשְׂרָאֵל וְאֵל יִשְׂרָאֵל יִשְׂרָאֵל לְבָרְכֵנוּ יְהוֹשֻׁעַ
 סוּדָהּ סוּדָהּ לָאֵל סוּדָהּ עֲבָדְהוּ סוּדָהּ עֲבָדְהוּ
 יְהוֹשֻׁעַ יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדְהוּ יְהוֹשֻׁעַ עֲבָדְהוּ יְהוֹשֻׁעַ
 וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵרִים וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
 לְאֵל אֲחֵרִים וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵרִים
 וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵרִים וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה
 לְאֵל אֲחֵרִים וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵרִים
 וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵרִים וְלֹא תִשְׁתַּחֲוֶה